

KJAK

YES Skotland – 18. september

Johan Mortensen

18. september verður lagudagurin hjá skotska fólkinum, grannatjóð okkara og næstu frændir. Henda gandadagin fer skotska fólkíð fyrri fyrstu ferð í sløk 300 ár sjálvt at hava avgerðarrættin, um Skotland skal fara inn í 21. øld sum ein fræls tjóð millum javnlíkar, ella fyrri altíð at liggja undir London. Á atkvøðuseðilinum eru bert tveir spurningar: YES ella NO!

Tað eru fá lond í heiminum, sum eru so væl fyrri at taka sjálvstýri og klára seg figgjarliga, sum Skotland:

- Skotland hevur 1% av fólkinum í Europa men 60% av olju- og gasstilfanginum, umframt sløk 25% av europeisku sjógv-, aldu- og vindorkuni og eitt sera stórt fiskatilfangi. Harafturat hevur Skotland eina framkomna ferðamannavinnu, matvøru- og whiskyframleiðslu, idnaðarfyrirøkur og ein stóran útflutningi av ravmagni til UK og Europu.
- Skotland hevur fleiri lærd-

ar háskúlar per capita enn nakað annað land í Europa, og harav ein vælskúlaðan ungdóm.

- Figgjarliga er Skotland ríkari per capita enn td., Frakland, Japan og sjálvt UK! Metingarstovnurin Standard & Poor sigur, at eisini uttan olju og gass er Skotland sera væl fyrri figgjarliga. Tað verður mett, at skotska oljuvinnan fer at vara tey næstu 60 árin.

Orkney, Shetland og Suðuroyggar eru blómandi oyggjasamfeløg

Skotland hevur altíð ríkað heimin. Tað vóru skotar sum uppfunnu sjónvarpið og telefonina. Ein skoti

fann penincilinið, og eisini á granskingarøkinum eru teir frammarlaga, hvør minnst ikki clonaða seyðin Dolly. Eisini mentanarliga og listarliga hava teir gjørt vart við seg gjøgnum tíðirnar við skaldum sum Robert Byrnes, Walther Scott og nógv við teimum, sjónleikarum sum Sean Connery, alheims tónleiki, leikstjórar, filmslist og so sjálvandi Sir Alex Ferguson. Heldur ikki mugu vit gloyma stóra andaliga áriníð, sum skotin William Sloan hevur havt fyrri Føroyingar.

Samanumtikið ein tjóð, sum er búgvín til sjálvstýri, og sum áður hevur verið eitt sjálvstøðugt kongadømi við kongaeitt. Sannroynd er at Skotland í dag hevur minni

sjálvstýri enn Føroyar!

Tað er heldur ongin ivi um, at Skotland, eftir eitt YES, uttan trupulleikar avger, hvat gjaldoyra teir fara at nýta, og hvørjar relatióir til EU teir velja. Allur heimurin vil samstarva við Skotland.

Eitt YES í Skotlandi fer uttan iva at hava nógvar avleiðingar: Í november fer Catalanien allarhelst úr spanska samveldinum, og flamlendingar í Belgíu ætla tað sama. Rembingar eru longu í Wales og Norður Írlandi við krøvum um størri suverænitet.

Tað kann eisini hugsast, at eitt YES fer at viðføra eitt størri figgjarligt og vinnuligt samstarv millum Skotland, Føroyar, Ísland og Grønland.

Við okkara samlaða tilfangi av orku, fiski, ferðamannavinnu, gastronomi, Arktis, geopolitisku støðu osfrs., hava vit møguleika at skapa ein heimsbúskap, sum veruliga kann seta EU treytir, og har vit burturav skulu samstarva við nýggjar marknaðir sum Rusland,

Kina og ikki at gloyma USA.

Til enda kann eg nevna, at tá ST varð stovnað, hevði tað 51 sjálvstøðugar tjóðir, í dag er hetta tal 193.

Spennandi verður næsta hósdag, har allir sjálvráðisføroyingar við spenningsi fara at fylgja valinum.

Tað eru fá lond í heiminum, sum eru so væl fyrri at taka sjálvstýri og klára seg figgjarliga sum Skotland við m.a. stórum fiskatilfeingi, oljuvinnu, sjógv-, aldu- og vindorku, vælskúlaðum ungdómi og framkomnari matvøru- og whiskyframleiðslu

Johan Mortensen

14. september køvir demokratiið í Føroyum

Helgi Abrahamsen

Fyri 1000 árum síðani vórðu politiskir spurningar avgjördir við vápnaðum bardögum. Tann sum kláraði at drepa mótpartin bleiv høvdingi. Nú á døgum hava vit demokrati. Okkara vápn eru argument. Tann sum við teimum bestu argumentunum klárar at sannføra fjøldina, vinnur slagid.

Men demokratiið stendur ongantið í stað. Tað at tú einaferð hevur sannført fjøldina, merkir ikki, at tú kanst leggja teg afturá og lata standa til.

Tá kann tað skjótt henda, at fjøldin hevur vent tær bakið, tá tú einaferð letur eyguni uppáftur.

Vit falla ofta í ta grøvina, at vit droyma um at vinna eitt val ella eina fólkaatkvøðu, og síðani vilja vit binda posabandið fyrri, soleiðis at eingin aftur skal kunna skala henda sigurin, sum vit einaferð vunnu. Men soleiðis virkar demokratiið ikki. Tað er livandi, og tú mást alla tíðina syrgja fyrri (við góðum argumentum og røttum avgerðum), at tú áhaldandi hevur fólkíð við tær. Møguleikin hjá veljarunum at venda tær bakið, má alla tíðina vera til staðar, annars hava vit ikki demokrati.

Bundu posabandið í 1946

Summi loysingarsinnað fólk siga, at tey vunnu eina fólkaatkvøðu í 1946, og tí hava tey bæði snørt og táttað posabandið, soleiðis at eingin nakrantíð skal kunna loysa tað aftur. Eingin fólkaatkvøða

skal nakrantíð aftur geva Føroya fólk møguleika at velja nakað, sum ikki samsvarar við fólkaatkvøðuna í 1946. Hetta er beint ímóti tí demokratiska prinsippinum. Møguleikin at velja nakað annað, má altíð vera til staðar. Vit kunnu ikki krevja, at nútíðarfólk skulu vera bundin av tí, sum forfedrarnir valdu fyrri næstan 70 árum síðani. Tað er ódemokratiskt.

Fortíðin er órættvís

Onkuntið hoyri eg hesi somu fólkini siga, at danska grundlógin er ikki galdandi í Føroyum, tí føroyingar hava ongantið valt hana. Rætt er tað, at føroyingar valdu ikki donsku grundlógina, tá hon varð sett í gildi í 1849. Tað gjørdur danskarar heldur ikki. Fatanin av demokratii var ikki tann sama tá sum hon er nú. Kongur hevði einaræði, og hann setti tær lógir í gildi, sum hann helt vera hósandi. Hyggja vit eftir søguligum

hendingum, so kunnu vit ikki siga, at alt sum er hent í gomlum dögum, hevur verið serliga rættvíst og demokratiskt. Tí nyttar ikki at leita eftir gomlum rættvísi, men vit mugu taka útgangsstøði í verandi støðu.

Okkara land

Vit siga, at Føroyar er okkara land, men hví er tað tað? Jú vit eiga hetta landið, tí at nakrir víkingar einaferð komu henda vegin og tóku lívið av teimum sum vóru her frammanundan. Og av tí at vit eru eftirkomarar hjá hesum ófriðarkroppunum, kunnu vit í dag siga, at vit eiga hetta landið. - Er tað rættvíst? Nei sjálvandi ikki.

Um nú írar koma henda vegin og siga, at teir eiga hetta landið, tí teirra forfedrar vóru her áðrenn okkara forfedrar, skulu vit so geva teimum landið? Nei sjálv sagt ikki.

Søgan er ikki altíð rættvís, og hon er heldur ikki demokratisk, men vit kunnu

ikki fara 1.000 ár aftur í tíðina at leita eftir rættvísi. Onkursvegna eru vit eftir krókutum og órættvísnum vegi komin í ta støðu, sum vit eru í, og so mugu vit taka tað haðani frá.

Virða verandi støðu

Tí var tað, at vit sum myndaðu meirilutan í Stjórnarskipanarnevndini í mai 2011 skrivaði hesi orðini í okkara álit: "Stjórnarskipanin virðir teir stjórnarrættarligu sáttmálar og avtalur, sum eru í gildi, tá hon verður sett í verk, men staðfestir, at føroyskir myndugleikar hava fullan rætt til at siga hesar upp og taka við málsræðinum."

Meirilutin staðfesti við øðrum orðum ta støðu, sum Føroyar eru í (líkamikið um hon er rættvís ella órættvís), og síðani varð staðfest, at leiðin framyvir skal vera demokratisk. Fólkíð í Føroyum skal hava møguleika at velja at fylgja donsku grundlógini, gomlu fólkaat-

kvøðuni, ella onkrum heilt øðrum, men útgangsstøði má vera verandi støða. Men Tjóðveldi kundi ikki vera við í álitinum frá meirilutanum, tí flokkurin kundi ikki góðtaka, at vit eru her sum vit eru, og hann kundi heldur ikki taka undir við, at fólkíð skal sleppa at velja nakað, ið gongur ímóti tí, sum 5.656 føroyingar valdu í 1946.

Komið víðari

Veruleikin er, at 14. september køvir tað føroyska demokratiið. Skulu vit koma víðari, mugu vit taka útgangsstøði í støðuni sum vit eru í, líkamikið um vit halda hana vera rættvísa ella órættvísa, og síðani má meirilutin, leysur av fortíðini, frítt sleppa at velja, hvønn veg vit skulu fara.

So mín áheitan á Tjóðveldi og øll onnur skal vera: Gloymið nú 14. september og veljið heldur demokratiið.